

comprehension. Additionally, DMT distinguishes between direct and indirect references, as well as deliberate versus non-deliberate metaphor usage. All these modern trends in the interpretation of metaphor indicate the perspective and relevance of its research.

ЛІТЕРАТУРА

1. Deignan A. *Metaphor and Corpus Linguistics*/Alice Deignan. Amsterdam. Philadelphia: John Benjamins, 2005. 236 p.
2. Gibbs R.W. *Metaphor wars*. Cambridge University Press, 2017. 328 p.
3. Holyoak K.J., Stamenković D. Metaphor comprehension: a critical review of theories and evidence. *Psychol. Bull.* 2018. 144. PP. 641–671.
4. Kahneman D. Thinking, fast and slow. *Critical thinking across the disciplines*. Farrar, Straus and Giroux, 2012. Vol. 27. No. 2. PP. 54–57.
5. Kövecses Z. Standard and extended conceptual metaphor theory. *The Routledge handbook of cognitive linguistics* / Xu W., Taylor J.R. London and New York: Routledge, 2021. PP. 191–203.
6. Lotte van Poppel. The relevance of metaphor in argumentation. Uniting pragmatics and deliberate metaphor theory. *Journal of Pragmatics*. 2020. Vol. 170. PP. 245–252.
7. Semino E., Demjén Z. *The Routledge handbook of metaphor and language*. London and New York: Routledge, 2017. 317 p.
8. Steen G.J. [Thinking by metaphor, fast and slow: Deliberate Metaphor Theory offers a new model for metaphor and its comprehension](https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2023.1242888/full). *Front Psychol.* 2023. No 14. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2023.1242888/full>
9. Ізюмцева Г.В. Сучасна парадигма лінгвометафорологічних досліджень. *Слов'янські мови*. 2018. Випуск 1 (13). С. 80–91.

Татаровська Олеся Василівна

кандидат філологічних наук, доцент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

АНАЛІЗ ТЕМАТИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У ТВОРАХ ДЖЕЙМСА НГУГІ (НГУГІ ВА ТХІОНГО)

Основними темами, які сьогодні лежать в основі більшості африканських англomовних творів, є вплив західної цивілізації на племінне життя та звичаї. Озираючись, тепер здається лише очікуваним, що зміцнення влади молодії, добре освіченої та сформованої африканської еліти в 1950-х роках призведе до потоку романів і віршів, які відображають руйнування та підриг традиційного способу життя, і водночас спроба африканських письменників відновити красу та чинність своїх рідних культур.

Через це перед африканським прозаїком чи поетом, який обирає писати європейською мовою, постає важке завдання: зобразити власну соціальну та

культурну спадщину як чужою мовою, так і, найчастіше, чужою літературою – роман, драма, метричний вірш. “Проблема”, за словами Д. Максвелла, “полягає в досягненні характерного національного тону всупереч страхітливій силі батьківської мови” (1) – у випадку Нгугі це англійська літературна традиція. Вивчення двох аспектів творчості письменника – теми та мови – може стати першим кроком до визначення того, наскільки цей східноафриканський письменник створив специфічно африканський роман із конфлікту змісту та форми.

З політичних і соціальних причин західноафриканська англومовна писемність мала перевагу над східноафриканською. Перша розповідь про свою рідну країну африканця, який народився в рабстві та пізніше був звільнений, походить від нігерійця XVIII століття Олаудауха Екіно, а в дев’ятнадцятому та на початку двадцятого століть з’явилися інші прозові твори, написані англійською мовою освіченими африканцями у місіонерських школах, серед них Семюель Аджай Кроутер, Африканус Гортон та Едвард Блайден. Ці роки справедливо назвали “періодом учнівства”, коли африканські письменники намагалися наслідувати європейські моделі свого часу. Надто слабкі, щоб встановити справжню літературну традицію, ці твори все ж заклали коріння та перші ознаки протесту, який мав виникнути під час творчого вибуху 1950-х років.

Це також був період інкубації “культурного шоку”, якого зазнала більшість африканців у результаті християнства, який пізніше посилювався у значної меншості, яка здобула університетську освіту.

До середини двадцятого століття найжвавіша літературна діяльність була в Нігерії, де йоруба мала особливо багату усну традицію міфів, легенд і народних казок. Це вміло використав Чінуа Ачебе, чий роман *Things Fall Apart* був одним із найвпливовіших у зображенні впливу британського колоніального панування на життя села Ібо (5).

Хоча ні в якому разі не копіюючи Ачебе – їхні романи дуже відрізняються як структурно, так і лінгвістично – можна повірити, що Нгугі мав намір зробити для народу Гікую те, що Ачебе зробив для Ібо: відтворити частину історії свого народу в тому, що це, по суті, історія позбавлення не тільки землі, але й традицій, звичаїв і вірувань.

Давайте подивимося на тематичний розвиток Нгугі. Його чотири романи охоплюють доколоніальний, колоніальний і постколоніальний періоди, і, перш за все, показують зв’язки та розриви між першим і останнім. Перший із написаних ним романів – *The River Between* – хоч насправді другий опублікований (1965), малює, мабуть, ідеалізовану картину способу життя Гікую під час першого контакту з європейською цивілізацією у формі християнських місій.

У творі *Weep Not Child* (1964) білий поселенець прибуває слідом за місіонером і заволодіває найродючішими землями, а колишніх власників Гікую перетворюють на сквотерів на фермах білих людей.

У третьому романі Нгугі *A Grain of Wheat* (1967) політична війна виграна, і ми знаходимо Кенію напередодні Дня незалежності – Ухуру та Казі.

Масштабна вирубка лісів британцями була причиною сильної посухи, яка вразила землі Гікую після Ухуру. У наступному романі *Petals of Blood* (1977) розповідається про селянина Гікуйю, який трудиться на пустих і зневоднених полях, борючись проти дедалі більш гнітливому альянсу іноземців і нової африканської еліти з їхніми автомобілями, холодильниками та затишною роботою в банках та офісах в Найробі.

За допомогою такого процесу відбору Нгугі підсилює свої символи та створює ефект автентичності, не відчужуючи читача чи окремих його симпатій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Achebe Ch. *Things Fall Apart*. Nigeria: William Heinemann, 1958.
2. Equiano O. *The Interesting Narrative of the Life and Adventures of Olaudah Equiano, or Gustavus Vassa the African*. Heinemann. London. 1967.
3. Jahnheinz J. *A History of Neo-African Literature*. Faber. London. 1968.
4. Maxwell D.E.S. *Landscape and Theme*. John Press (ed): *Commonwealth Literature*. Heinemann. London. 1965.
5. Thiong'o N.W. *A Grain of Wheat*. Kenya: Heinemann – African Writers Series, 1967.
6. Thiong'o N.W. *Petals of Blood*. Kenya: Heinemann – African Writers Series, 1977.
7. Thiong'o N.W. *The River Between*. Kenya: Heinemann – African Writers Series, 1965.
8. Thiong'o N.W. *Weep Not Child*. Kenya: Heinemann – African Writers Series, 1964.